

Obsah

| | |
|-------------------|----|
| Slovo úvodem..... | 11 |
|-------------------|----|

I OBECNÁ ČÁST

| | |
|--|-----------|
| 1 Sociální politika a sociální zabezpečení..... | 15 |
| 1.1 Sociální politika..... | 17 |
| 1.1.1 Základní principy sociální politiky..... | 18 |
| 1.1.2 Činitele ovlivňující sociální politiku..... | 20 |
| 1.1.3 Funkce a nástroje sociální politiky..... | 22 |
| 1.1.4 Subjekty sociální politiky..... | 24 |
| 1.2 Sociální politika v období transformace..... | 25 |
| 2 Předmět a systém práva sociálního zabezpečení..... | 26 |
| 2.1 Předmět práva sociálního zabezpečení..... | 26 |
| 2.1.1 Pojem sociálního zabezpečení..... | 26 |
| 2.1.2 Formy sociálního zabezpečení..... | 28 |
| 2.1.3 Právo sociálního zabezpečení..... | 32 |
| 2.1.4 Vztah práva sociálního zabezpečení k jiným právním odvětvím..... | 35 |
| 2.1.5 Financování sociálního zabezpečení..... | 37 |
| 2.2 Systém práva sociálního zabezpečení..... | 38 |
| 3 Okolnosti ovlivňující tvorbu a úroveň sociálního zabezpečení..... | 44 |
| 3.1 Vnitřní faktory..... | 44 |
| 3.1.1 Ekonomická situace..... | 45 |
| 3.1.2 Demografická situace..... | 46 |
| 3.1.3 Etické názory a tradice..... | 50 |
| 3.2 Vnější faktory..... | 52 |
| 3.3 Funkce práva sociálního zabezpečení..... | 52 |
| 4 Základní zásady práva sociálního zabezpečení..... | 55 |
| 4.1 Obecné zásady..... | 55 |
| 4.1.1 Zásada všeobecnosti sociálního zabezpečení..... | 55 |
| 4.1.2 Zásada sociální solidarity..... | 59 |
| 4.1.3 Zásada participace..... | 61 |
| 4.1.4 Zásada rovnosti..... | 63 |

| | | |
|----------|---|-----------|
| 4.2 | Zásady vnitřní výstavby systému sociálního zabezpečení..... | 63 |
| 4.2.1 | Zásada zásluhovosti a zásada sociální potřeby..... | 63 |
| 4.2.2 | Zásada zabezpečení, garance a iniciace..... | 64 |
| 4.2.3 | Zásada kompenzace a společenské integrace..... | 65 |
| 4.2.4 | Zásada zachování nabytých práv..... | 66 |
| 4.2.5 | Zásada valorizace..... | 66 |
| 4.2.6 | Zásada odstraňování tvrdostí..... | 67 |
| 5 | Prameny práva sociálního zabezpečení..... | 69 |
| 5.1 | Pojem pramenů práva sociálního zabezpečení..... | 69 |
| 5.2 | Druhy pramenů českého práva sociálního zabezpečení..... | 69 |
| 5.2.1 | Normativní právní akty..... | 70 |
| 5.2.2 | Mezinárodní smlouvy..... | 74 |
| 5.2.3 | Kolektivní smlouvy..... | 82 |
| 5.2.4 | Unijní právo..... | 83 |
| 5.3 | Působnost norem práva sociálního zabezpečení..... | 84 |
| 6 | Právní skutečnosti v právu sociálního zabezpečení..... | 86 |
| 6.1 | Sociální události a jejich význam..... | 86 |
| 6.2 | Třídění sociálních událostí..... | 87 |
| 6.3 | Nejvýznamnější sociální události..... | 89 |
| 6.3.1 | Stáří..... | 90 |
| 6.3.2 | Nemoc, úraz, zdravotní postižení..... | 90 |
| 6.3.3 | Těhotenství, péče o dítě..... | 91 |
| 6.3.4 | Nedostatečná výše příjmu..... | 92 |
| 6.4 | Prokazování a ověřování sociálních událostí..... | 93 |
| 7 | Právní vztahy sociálního zabezpečení..... | 95 |
| 7.1 | Druhy právních vztahů sociálního zabezpečení..... | 95 |
| 7.2 | Prvky právních vztahů sociálního zabezpečení..... | 97 |
| 7.2.1 | Subjekty právních vztahů sociálního zabezpečení..... | 97 |
| 7.2.2 | Obsah právních vztahů sociálního zabezpečení..... | 101 |
| 7.2.3 | Objekt právních vztahů sociálního zabezpečení..... | 102 |

II ZVLÁŠTNÍ ČÁST

| | | |
|----------|------------------------------------|------------|
| 1 | Zdravotní pojištění..... | 105 |
| 1.1 | Prameny zdravotního pojištění..... | 105 |

| | | |
|----------|---|------------|
| 1.2 | Věcný a osobní rozsah zdravotního pojištění..... | 106 |
| 1.2.1 | Věcný rozsah zdravotního pojištění | 106 |
| 1.2.2 | Osobní rozsah zdravotního pojištění | 109 |
| 1.3 | Právní vztah zdravotního pojištění..... | 110 |
| 1.3.1 | Vznik a zánik právního vztahu zdravotního pojištění | 111 |
| 1.3.2 | Subjekty právního vztahu zdravotního pojištění | 112 |
| 1.3.3 | Obsah právního vztahu zdravotního pojištění | 115 |
| 1.4 | Zdravotní pojišť'ovny..... | 121 |
| 1.4.1 | Všeobecná zdravotní pojišť'ovna | 122 |
| 1.4.2 | Zaměstnanecké zdravotní pojišť'ovny | 123 |
| 1.5 | Povinnost platit pojistné | 125 |
| 1.5.1 | Plátcí pojistného | 125 |
| 1.5.2 | Výše pojistného..... | 128 |
| 1.5.3 | Vyměřovací základ..... | 129 |
| 1.5.4 | Platby pojistného | 130 |
| 1.5.5 | Další povinnosti v souvislosti s pojistným | 131 |
| 1.6 | Řízení ve veřejném zdravotním pojištění | 132 |
| 1.7 | Sankce | 134 |
| 2 | Nemocenské pojištění | 137 |
| 2.1 | Osobní rozsah..... | 137 |
| 2.2 | Výše dávek..... | 138 |
| 2.3 | Doby a lhůty | 139 |
| 2.4 | Věcný rozsah | 140 |
| 2.4.1 | Nemocenské..... | 140 |
| 2.4.2 | Ošetrovné | 144 |
| 2.4.3 | Dlouhodobé ošetrovné..... | 145 |
| 2.4.4 | Peněžitá pomoc v mateřství..... | 147 |
| 2.4.5 | Otcovské..... | 148 |
| 2.4.6 | Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství | 149 |
| 2.5 | Organizace a řízení ve věcech nemocenského pojištění..... | 149 |
| 2.6 | Sankce v nemocenském pojištění | 153 |
| 3 | Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti..... | 156 |
| 3.1 | Poplatníci a plátcí pojistného | 157 |
| 3.1.1 | Zaměstnanci | 158 |
| 3.1.2 | Zaměstnavatel | 159 |
| 3.1.3 | Osoba samostatně výdělečně činná | 160 |
| 3.2 | Výše pojistného | 160 |

| | | |
|----------|---|------------|
| 3.2.1 | Vyměřovací základ zaměstnance | 160 |
| 3.2.2 | Vyměřovací základ zaměstnavatele | 161 |
| 3.2.3 | Vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné..... | 162 |
| 3.2.4 | Vyměřovací základ osoby dobrovolně účastné na důchodovém pojištění | 164 |
| 3.2.5 | Rozhodné období..... | 164 |
| 3.2.6 | Procentní sazba..... | 164 |
| 3.3 | Odvod a placení pojistného | 165 |
| 3.3.1 | Odvod pojistného zaměstnavatelem | 165 |
| 3.3.2 | Odvod pojistného osobou samostatně výdělečně činnou | 165 |
| 3.3.3 | Placení pojistného | 167 |
| 3.4 | Řízení ve věcech pojistného..... | 167 |
| 4 | Důchodové pojištění | 169 |
| 4.1 | Osobní rozsah důchodového pojištění..... | 172 |
| 4.1.1 | Povinná účast v důchodovém pojištění..... | 172 |
| 4.1.2 | Dobrovolná účast v důchodovém pojištění | 177 |
| 4.2 | Důchodové právní vztahy | 179 |
| 4.2.1 | Druhy důchodových právních vztahů..... | 181 |
| 4.2.2 | Subjekty důchodových právních vztahů | 183 |
| 4.2.3 | Obsah důchodových právních vztahů..... | 187 |
| 4.2.4 | Vznik důchodových právních vztahů..... | 187 |
| 4.2.5 | Změna důchodových právních vztahů..... | 190 |
| 4.2.6 | Zánik důchodových právních vztahů | 190 |
| 4.3 | Věcný rozsah důchodového pojištění..... | 191 |
| 4.3.1 | Starobní důchod..... | 191 |
| 4.3.2 | Invalidní důchod..... | 194 |
| 4.3.3 | Vdovský (vdovecký) důchod..... | 195 |
| 4.3.4 | Sirotčí důchod | 196 |
| 4.4 | Stanovení výše důchodů..... | 196 |
| 4.4.1 | Důchodová formule starobního důchodu..... | 199 |
| 4.4.2 | Důchodová formule invalidního důchodu | 200 |
| 4.4.3 | Důchodová formule vdovského (vdoveckého) důchodu..... | 201 |
| 4.4.4 | Důchodová formule sirotčího důchodu | 201 |
| 4.4.5 | Souběh nároků na důchody | 201 |
| 4.4.6 | Valorizace důchodů..... | 202 |
| 4.5 | Organizace a řízení ve věcech důchodového pojištění | 203 |
| 4.5.1 | Orgány na úseku důchodového pojištění | 203 |
| 4.5.2 | Další subjekty v důchodovém pojištění a jejich práva a povinnosti..... | 204 |
| 4.5.3 | Řízení ve věcech důchodového pojištění..... | 205 |
| 4.5.4 | Soudní přezkum..... | 206 |
| 4.6 | Sankce v důchodovém pojištění..... | 206 |

| | |
|---|-----|
| 5 Státní sociální podpora | 208 |
| 5.1 Státní sociální podpora v rámci soustavy sociálního zabezpečení | 208 |
| 5.2 Osobní a věcný rozsah státní sociální podpory | 209 |
| 5.3 Právní vztah státní sociální podpory | 212 |
| 5.3.1 Subjekty právního vztahu státní sociální podpory | 213 |
| 5.3.2 Obsah právního vztahu státní sociální podpory | 214 |
| 5.3.3 Vznik a zánik právního vztahu státní sociální podpory | 214 |
| 5.4 Plnění ve státní sociální podpoře | 215 |
| 5.4.1 Přídavek na dítě | 215 |
| 5.4.2 Příspěvek na bydlení | 216 |
| 5.4.3 Porodné | 217 |
| 5.4.4 Rodičovský příspěvek | 218 |
| 5.4.5 Pohřebné | 220 |
| 5.5 Organizace a řízení ve státní sociální podpoře | 221 |
| 5.5.1 Orgány provádějící státní sociální podporu | 221 |
| 5.5.2 Řízení ve státní sociální podpoře | 221 |
| 5.6 Sankce ve státní sociální podpoře | 222 |
| 6 Sociální pomoc | 224 |
| 6.1 Sociální pomoc v rámci soustavy sociálního zabezpečení | 224 |
| 6.2 Osobní a věcný rozsah sociální pomoci | 225 |
| 6.2.1 Pomoc v hmotné nouzi | 226 |
| 6.2.2 Sociální služby | 228 |
| 6.2.3 Pomoc osobám zdravotně postiženým | 229 |
| 6.3 Právní vztah sociální pomoci | 229 |
| 6.3.1 Vznik a zánik právního vztahu sociální pomoci | 230 |
| 6.3.2 Subjekty právního vztahu sociální pomoci | 230 |
| 6.4 Plnění poskytovaná v sociální pomoci | 231 |
| 6.4.1 Dávky sociální pomoci (peněžité, věcné) | 231 |
| 6.4.2 Služby sociální pomoci | 240 |
| 6.5 Organizace a řízení v sociální pomoci | 241 |
| 6.5.1 Orgány provádějící sociální pomoc | 242 |
| 6.5.2 Další subjekty poskytující sociální pomoc | 242 |
| 6.5.3 Řízení v sociální pomoci | 243 |
| 6.6 Sankce v sociální pomoci | 243 |

III

OBECNÉ ZÁKLADY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V EVROPSKÉ UNII

| | | |
|----------|---|-----|
| 1 | Vymezení pojmu sociální právo evropské unie..... | 247 |
| 2 | Účel sociálního práva EU..... | 248 |
| 3 | Metody právní regulace sociálního práva EU | 248 |
| 4 | Historický vývoj koordinace systémů sociálního zabezpečení v EU..... | 249 |
| 5 | Vztah koordinačního sociálního práva EU a českého vnitrostátního práva..... | 254 |
| 6 | Působnost koordinace systémů sociálního zabezpečení | 254 |
| 6.1 | Časová působnost..... | 255 |
| 6.2 | Místní působnost..... | 255 |
| 6.3 | Osobní působnost | 255 |
| 6.4 | Věcná působnost – pozitivní vymezení..... | 257 |
| 6.4.1 | Zakotvení dávky v právním předpise členského státu..... | 258 |
| 6.4.2 | Začlenění dávky do některé z oblastí sociálního zabezpečení (sociální jistoty) | 258 |
| 6.4.3 | Poskytování sociální ochrany při vzniku sociální události vymezené v čl. 3 odst. 1 písm. a) – j) nařízení 883/2004..... | 259 |
| 6.4.4 | Zařazení dávky do obecného nebo zvláštního systému sociálního zabezpečení nebo systému týkajícího se povinností zaměstnavatele nebo vlastníka lodi..... | 264 |
| 6.4.5 | Vymezení dávky jako příspěvkové nebo nepříspěvkové..... | 265 |
| 6.5 | Věcná působnost – negativní vymezení | 266 |
| 6.6 | Dávky smíšené | 267 |
| 7 | Základní principy koordinace | 267 |
| 7.1 | Rovné zacházení..... | 267 |
| 7.2 | Aplikace právních předpisů jednoho státu..... | 271 |
| 7.3 | Sčítání dob..... | 273 |
| 7.4 | Zachování nabytých práv..... | 276 |
| 7.5 | Stejné hodnocení skutečností..... | 276 |